

Mirjam Gnezda

“SRCE MUZEJA SO LJUDJE, NE PREDMETI.”

INTERVJU Z IVANO LESKOVEC

Na vzpetini na zahodnem koncu idrijske doline se dviga grad Gewerkenegg (iz nem. rudniški grad), ki so ga sezidali med leti 1522 in 1533, da bi zaščitili zaloge živega srebra pred roparskimi pohodi Turkov. Slednji pa nikoli niso prodrli v Idrijo in oblegali gradu. Mnogo bolj je obiskan danes, ko v njem domuje Mestni muzej Idrija. Številni domači in tuji turisti si lahko ogledajo stalno razstavo *Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrije*, čipkarski oddelek, etnološki oddelek, spominski sobi pisatelja Franceta Bevka in politika dr. Aleša Beblerja ter razstavo donacij idrijske rojakinje in rimske galeristke, gospe Valentine Orsini Mazza. V letu 1996 so zabeležili 20.561 obiskovalcev. Grad pa ni edina turistična zanimivost, ki je vredna ogleda. Mestni muzej Idrija upravlja in skrbi še za številne kulturne in naravne spomenike v idrijsko-cerkljanski regiji: *klavže* na Idriji in Belci, Divje jezero, *kamšt*, tehniški muzej nad jaškom Frančiške, rudarsko hišo, Mestno galerijo, muzej Cerčno, Bevkovo domačijo v Zakojci, partizansko bolnišnico Franjo v Dolenjih Novakih. Z bogato kulturno in publicistično dejavnostjo se vse bolj približuje domačinom in postaja nekakšen center, vitalna sila dogajanja v mestu in okolici. *Muzejski večeri*, *Grajski večeri*, predstavitve knjig, otvoritve razstav in sprejemi privabljajo številno občinstvo, ki se rado vrača. Majhni dogodki za človeštvo, a veliki za Idrijo, bi lahko rekli. Nominacija za Evropski muzej leta 1997 pa je mnogo več kot le skromen dogodek. S tem se strinja tudi Ivana Leskovec, dipl. etnologinja in direktorica Mestnega muzeja Idrija. Pravzaprav je moj namen predstaviti njo - zagnano "grajsko gospodarico", polno ambicij in načrtov, predvsem pa prežeto z etnologijo in vedno pripravljeno reševati moje študijske dileme. Tako je bilo tudi tokrat, pa čeprav je bilo že pozno zvečer in se je ravnokar vrnila s sestanka na občini in malo prej iz Ljubljane, z Ministrstva za kulturo. Še en dokaz več, da je z muzejem potrebno živeti čez odpiralni čas, takorekoč 24 ur na dan, 365 dni v letu. Brez srca je to nemogoče.

Ivana Leskovec je leta 1984 diplomirala na Oddelku za etnologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Zaposlila se je v Mestnem muzeju Idrija kot kustodinja-etnologinja. Raziskovalno se je posvetila mnogim področjem slovenske etnologije: cerkljanskim *laufarjem*, življenju idrijskega rudarja, idrijskim čipkam itd. Njene strokovne prispevke najdemo v številnih publikacijah, kot npr. v *Glasniku SED*, *Traditiones*, *Kroniki*, *Idrijskih razgledih*, *Primorskih srečanjih*, *Zbornikih zborovanja Slovenske-*

ga muzejskega društva... Kot avtorica in urednica je sodelovala pri nastanku naslednjih del: *Idrijski rudnik skozi stoletja* (Idrija - Ljubljana 1990), *Idrijska obzorja* (Idrija 1993), *Idrijski rudnik* (Idrija 1995). Ob tem se je posvečala pedagoškemu delu s cerkljanskimi osnovnošolci, danes pa to delo nadaljuje kot mentorica mladim raziskovalcem na idrijski gimnaziji. To je zgolj nekaj skopih podatkov o njenem delu.

Več o svojem življenju in pomembnih mejnikih nam lahko pove le sama.

Ivana Leskovec.
Foto: Marjan Kurtanjek, Idrija, oktober 1995.
Iz fototeke MMI.

Danes ste direktorica Mestnega muzeja Idrija. Najbrž ste bili najprej njegova obiskovalka. Kdaj ste se prvič srečali s terminom etnologija? Je bilo to mogoče prav v muzeju?

To je bilo res povezano z muzejem. Sicer moram reči, da sem v muzej zahajala zelo namensko, ker sem pomagala postavljati prvo razstavo ob odprtju oddelka v Cerknem. No, z etnologijo pa sem se srečala leta 1978, ko je na Cerkljansko prišla ekipa slovenskih etnologov. Med njimi so bili študentje Oddelka za etnologijo Filozofske fakultete: Mojca Račič, Blaž Telban, Polonca Cesar, Katra Valič in drugi ter njihovi mentorji, med katerimi se spominjam gospe Irene Keršič, kustodinje SEM, Duše Krnel Umek, ki sem jo pozneje srečala na fakulteti kot svojo predavateljico itd. Šlo je za obširen teren.

za projekt raziskovanja partizanskega gospodarstva. Ta ekipa etnologov ter študentov je delovala na območju Cerkljanskega, v vaseh Labinje, Poče, Gorje, Trebenče in Novaki. Spremljali smo jih dijaki idrijske gimnazije, kakšnih pet nas je bilo, in gospa Anica Štucin, zgodovinarica in prva kustodinja cerkljanskega oddelka Mestnega muzeja. Mi, dijaki, smo sodelovali kot vodiči po terenu in občasno tudi kot "prevajalci".

Naslednje šolsko leto sem se vključila v projekt oziroma v raziskovalno nalogo pri gibanju Znanost mladini s področja etnologije - raziskovali smo poročne šege in navade. Nekako v tem času se je v meni izoblikovala želja ali, bolj rečeno, spoznanje, da je poklic etnologa izredno zanimiv, da je delo pestro in raznoliko, skratka vsestransko. Muzej je pokazal veliko zanimanja; razpisana je bila celo štipendija za študij etnologije, čeprav je potem sama nikoli nisem prejela, ker sem že imela drugo, t. i. Titovo štipendijo.

Česa se najbolj spominjate iz študijskih dni?

Z velikim spoštovanjem se spominjam prvih predavanj na zgodovini pri prof. Grafenauerju in na etnologiji pri prof. Kremenškju, pri katerem sem kasneje tudi diplomirala.

Zelo rada se spominjam terenske prakse oziroma terena, mislim da v četrtem letniku, ko smo bili z Mojco Ravnik štiri-najst dni v Srbiji, v okolici Valjeva. V živo smo se srečali s pojmom zadruga, s tipom družine, ki nam je bil popolnoma neznan. Na tem terenu so nas spremljali tudi kolegi in profesorji z beograjske univerze.

Seveda smo imeli tudi enodnevne ekskurzije, ki so jih organizirali predavatelji, nekatere pa tudi študentje sami. Samoiniciativno smo šli na ogled razstave o izdelavi *prinela* v Brežici, ki jo je postavila etnologinja Ivanka Počkar. Skupaj s študenti slavistike smo se pod vodstvom prof. Bogataja podali na pohod od Litije do Čateža.

Poleg vsega drugega se rada spominjam tudi konca študija. Za svojo diplomsko nalogo sem prejela fakultetno Prešernovo nagrado. Dolgo časa sem imela občutek, da sem pravzaprav nekaj najbolj tehničnih in resnih stvari naredila prav v času študija, jih preštudirala in napisala. Kajti potem, ko človek pride v službo, v tak manjši muzej, kot je naš, se sreča s celo vrsto del in opravil, ki niso povezana s predstavo o etnologu, o kustosu.

Na vsak način smo takrat študentje 2. in 3. letnika želeli oživiti oddelek, združiti študente, da bi nastopali kot celota, kot organizirana skupina in ne vsak zase. Ena takih akcij je bila, da smo začeli izdajati časopis, ki smo ga poimenovali *Žlampretek*. Prepričana sem, da se v vsaki generaciji, v vsakem letniku pojavljajo posamezniki, ki želijo preseči okvire vsakdanjosti, ki posegajo v življenje svoje okolice - ne zgolj zaradi lastnih koristi. Ampak vseh nikoli ni mogoče vključiti in vzpostaviti skupnosti. To se izkaže tudi kasneje v življenju. Izredno lepo pa je delovati v okolju, kjer se oblikuje krog ljudi, ki ti sledijo, ki te podpirajo in ki delajo skupaj s tabo.

Kaj je pomenil naslov časopisa - Žlampretek?

Mislim, da je bilo to tudi nagradno vprašanje v prvi številki našega časopisa. *Žlampretek* je tisto jajce, iz katerega nikoli nič ne bo. Se pravi jalovo jajce, a ne? Tudi iz tega *Žlampitka* ni bilo kaj prida. Nekaj časa smo sicer vztrajali, potem smo pa tudi mi obupali.

Po končanem študiju ste se zaposlili v Mestnem muzeju Idrija. Kaj je bila vaša prva naloga?

Joj, na to pa nisem zelo ponosna. Za svojo prvo nalogo sem si zastavila izdelavo etnološke topografije slovenskega etničnega ozemlja za občino Idrija. Zbrala sem ogromno podatkovnega gradiva po literaturi, po arhivskih virih, vendar dlje od te stopnje nisem prišla. Čeprav nisem naredila sinteze, je bilo to delo zame izrednega pomena. Pridobila sem ogromno znanja in mislim, da bi to koristilo prav vsakemu etnologu, ko pride v prvo službo, saj se na ta način najbolje seznanimo, spoznamo z določenim terenom. No, na to nedokončano delo oziroma odprto stran res nisem ponosna, ampak čas gre naprej, dogajajo se nove stvari... Človek se spriznani s tem, da si včasih kaj zastavi, pa tega ne uresniči, čeprav to ni moje pravilo.

Ste mogoče kdaj čutili razkorak med teorijo in prakso pri vašem delu?

Ta razkorak sem v prvih mesecih svojega službovanja občutila zelo živo, zelo me je prizadel in bolel, kajti - kot sem že prej povedala - imela sem občutek, da sem svoje najbolj resne in najpomembnejše stvari dejansko naredila v času študija. Potem pa se v muzeju srečaš z depoji, s predmeti, s stotinami fotografij, s katerimi ne veš, kaj početi. Poleg tega je potrebno v takem muzeju, kot je naš, v katerem je zaposlenih izredno malo ljudi, postoriti še kup drugih stvari: poskrbeti za množice obiskovalcev, stike z javnostjo, prodajo vstopnic, pisanje dopisov... In to je bilo takrat zame kot zagnano začetnico kar velik šok. Mislim, da sem z referatom na to temo celo nastopila na srečanju etnologov, najbrž na občnem zboru Slovenskega etnološkega društva. Kot mlada, nadebudna etnologinja sem spregovorila o tem, kako resno smo vzgojeni v raziskovalnem duhu, kaj vse smo sposobni narediti, nesposobni pa smo bili - vsaj v tistem času - srečati se z zelo vsakdanjo muzejsko prakso: obdelavo predmeta in vsega, kar pač sodi zraven.

Naslov vaše diplomske naloge se je glasil "Cerkno in Cerkljani v letih 1910 - 1945". Z njo ste si najbrž dobro pripravili teren, spoznali ljudi, navezali stike... Vam je mogoče to "dobro poznavanje" v tako majhnem kraju, kot je Cerkno povzročalo kakšne probleme pri poznejšem raziskovanju?

Ne, kvečjemu bi lahko rekla, da mi je pomagalo ustvariti svoje dobro ime. Saj veste, da se je v domačem kraju praviloma najtežje uveljaviti. Izkazalo se je, da sem v svoji

**Otvoritev razstave o čipkah v Ženevi.
Foto: Janez Pelko, marec 1996.
Iz fototeke MMI.**

nalogi z velikim občutkom za razvoj kraja naredila sintezo razvoja gospodarstva, kraja, njegove slojevitosti, medsebojnih odnosov itd. Vsak od pripovedovalcev je na nivoju lastne družine sicer vse to "obvladoval", a s celotno podobo kraja se na "moj" način ni še nihče ukvarjal. Zato so se tudi preprosti domačini kasneje radi obračali name z določenimi vprašanji ali pa so me dopolnjevali. Vendar zmeraj dobronamerno.

Sodelovali ste z zgodovinskim krožkom na Osnovni šoli Cerklje. Mislite, da je etnologija mogoče približati otrokom, čeprav je ni v šolskem predmetniku?

Tega vprašanja sem zelo vesela, kajti sama sem - kar tako bom rekla - zelo ponosna na ta čas, na to obdobje svojega delovanja. Dejansko sem se s tem delom začela ukvarjati že kot študentka. Prve skupne projekte z osnovnošolci smo pripravili po konceptu etnološke topografije. Na samem začetku je šlo za sodelovanje muzejskega oddelka v Cerkljem in zgodovinskega krožka Osnovne šole, vendar je kasneje preraslo na cel kup področij v delovanju šole, tako da so bile naloge res interdisciplinarne. Poleg zgodovinarjev so sodelovali tudi likovnega pouka, fotografski krožek, mladi slavisti, glasbeniki, biologi. Koncept smo si vedno znova zastavljali tako, da novih sodelavcev in predmetov nismo samo priključevali zraven, ampak smo delovanje smotrno in načrtno širili. Cilj našega projekta je bil raziskati način življenja cerkljanskih vasi. To se pravi obdelati okrog 20 vasi, ki na tak ali drugačen način gravitirajo na Cerklje. Pri vsaki smo skušali poiskati neko posebnost, nekaj, kar jo od drugih vasi loči, in to posebej poudariti, predstaviti posebej. Istočasno smo želeli vse vasi, ki smo se jih lotevali, obdelati sistematično, tako da bi bili rezultati v končni fazi primerljivi med seboj. Takšna raziskava ene vasi je povprečno trajala dve leti. Na koncu smo pripravili razstavo in izdali bilten oziroma tiskano brošuro, tako da so za nami ostale sledi. V nekem trenutku se je to skupno delo končalo, ker je vendarle temeljilo na osebnih pobudah. Ni pa rečeno, da se je za zmeraj končalo.

Nekaj izredno lepega sem doživela pri raziskavi vasi Police, mislim da je bilo to leta 1985 ali 1986. Police so majhna, zelo arhaična in od središča oddaljena vas. Danes tam živi petnajst ljudi, takrat jih je bilo še osemindvajset. No, ko smo prvič prišli v to vas, so se nekateri otroci zmrdovali: "Pha, a te stare bajte homo gledal...". Toda ko smo se teden za tednom vračali in se pogovarjali z domačini, ko smo spoznavali njihov način življenja v tem odmaknjenem svetu, so otroci počasi spreminjali svoj vrednostni sistem. Po dveh letih, ko smo bili z delom pri koncu, je eden od fantov, ki bi ga najbrž označila za "problematičnega", če bi ga postavila v šolski sistem, prišel k meni in rekel: "Joj, tovarišica, tam smo pa odkrili še eno staro okno, pa tako zanimivo ključavnico imajo. Dajmo še tisto fotografirati; mogoče nam jo pa celo odstopijo, ker je hiša zapuščena." To, kar so ti otroci v teh dveh letih pridobili, tega jim nihče več ne bo vzela. Na izkustveni način pridobljeno znanje je neizmerno večje od tistega, ki je naučeno.

Prepričana sem, da je mogoče odnos do kulturne dediščine, lahko rečem tudi bolj konkretno; do etnološke dediščine, otrokom privzgojiti tudi na tak način, ne pa v obliki učnih ur, presedenih za klopjo v šoli.

Cerklje marsikateri Slovenec najprej poveže s cerkljanskimi laufarji. Ste na mednarodnem simpoziju o pustnih maskah in karnevalih, ki je potekal letos v belgijskem mestu Binche, prišli do kakšnih novih spoznanj?

Ne bi mogla reči, da sem se na tem simpoziju srečala z nekimi strašno novimi spoznanji, vendar sem lahko prvič "v živo" primerjala posamezne maske iz alpskega kulturnega prostora. Dr. Niko Kuret je o tem veliko pisal in je cerkljanske laufarje zmeraj primerjal z maskami v Švici in na Tirolskem. V *Mednarodnem muzeju mask in karnevalov*, kjer so te maske predstavljene, sem videla, da je z njimi dejansko možno potegniti mnogo vzporednic. Spoznala sem strokovnjake iz Avstrije, Nemčije in Švice, ki so - podobno kot sem sama predstavila cerkljanske laufarje - predavali o svojih šemskih likih.

V zvezi z našimi pustnimi liki bi rada poudarila, da je Mestni muzej Idrija leta 1987 od društva *Laufarija*, ki ta obred ohranja, odkupil originalne *larfe*, originalna naličja, jih prenesel v muzej, njim pa zagotovil nadomestke, ki so popolnoma identični starim. Maske cerkljanskih laufarjev je takratna Občina Idrija na predlog muzeja zaščitila kot spomenik premične kulturne dediščine. Mislim, da je to edinstven primer varovanja kulture šemljenja v slovenskem prostoru.

Leta 1990 ste postali urednica Idrijskih razgledov. Sta vas sloves in tradicija revije obremenjevala?

Leto 1990 je bilo zelo pomembno leto v mojem - če tako rečem - osebnostnem razvoju v muzeju. Ob siceršnjem delu sem postavila svojo prvo veliko razstavo. Šlo je pravzaprav za obnovo domačije pisatelja Franceta Bevka v Zakojci, treba je bilo oblikovati koncept razstave, zbrati predmete in projekt uresničiti.

in postala sem urednica Idrijskih razgledov. Idrijski razgledi so bili zame velik izziv; priznam, da sem ga vzela zelo resno. Ob strani mi je stal tudi dr. Jože Čar, ki ga vsi, ki sledijo tej publikaciji in sploh idrijskemu literarnemu ustvarjanju, poznajo kot urednika in tudi soustvarjalca znamenitih *Kapelj*. On je član uredništva Idrijskih razgledov skoraj od samega začetka. No, o prvih dveh številkah se že nekako znajdeš v tej vlogi in poskušaš reviji dati tudi svoj pečat, doprinesiti nekaj k njenemu razvoju. Pomen in bistvo Idrijskih razgledov vidim v tem, da je to revija, ki izhaja iz Idrijsko-Cerkljanskega prostora in se vanj tudi vrača.

Ali članke za revijo člani uredniškega odbora "lovite" sami ali jih ljudje samoiniciativno prinašajo?

Ob oživiljanju revije leta 1985 in 1986 je bilo seveda potrebno članke in pisce iskati. Takrat je zelo pomembno vlogo odigral moj kolega, kustos Samo Bevk, ki je imel izredno voljo in ogromno energije, da je Idrijske razglede, skupaj z nekaj sodelavci, postavil na nove, sveže noge. Še zmeraj se je treba potruditi za temeljne članke, ki morajo biti tehtni, strokovni. Pravzaprav se je okrog revije zbral krog piscev, ki je zelo strokoven, vendar pa ga je treba negovati, saj se samo od sebe nič ne naredi. Vedno več pa je ljudi, ki pridejo in se pozanimajo, če je njihovo delo za nas zanimivo. Zelo pomembno je pridobivati mlade ljudi, mlade avtorje, kajti le tako lahko ima revija razvojno perspektivo.

Glede na to, da žlikrofov in čipk nimate v krvi - kot se temu reče - me zanima kdaj in zakaj ste se začeli ukvarjati z zgodovino in razvojem idrijske čipke?

V zvezi z žlikrofi vam zaupam to anekdoto: ko sem kot gimnazijka prišla v Idrijo iz bližnjega (20 km oddaljenega) Cerkljane, je bilo za moje idrijske sošolce nekaj najbolj nerazum-

ljivega, da žlikrofi niso vedno na našem jedilniku. Najbolj pa jih je skrbelo, kaj potem sploh jemo ob nedeljah v Cerknem, če ne žlikrofov. Toliko za šalo. S čipkami se res dolgo nisem ukvarjala. Eden od razlogov je bil tudi ta, da je bil moj prvi muzejski direktor gospod Jurij Bavdaž, ki je bil na eni strani velik poznavalec čipk, na drugi strani pa velik ljubitelj čipk in kar težko se je bilo z mojimi začetniškimi razmišljanji postaviti njemu ob bok. Dela je bilo tako ali tako dovolj in bila sem prepričana, da je na področju čipkarstva mogoče še marsikaj povedati, predvsem pa sem vedela, da se moram še veliko naučiti. V desetih letih v resnici nisem o čipkarstvu napisala ničesar, sem se pa v tem času ogromno naučila. Kajti če hočeš o čipkah govoriti, moraš poznati obširno ozadje, zgodovino, moraš pa znati tudi klekljati - vsaj jaz tako mislim.

Ste kot deklica obiskovali čipkarsko šolo?

Ki, to pa ja. Ne glede na to, da je čipka kot pojem najprej idrijska čipka, je tudi v Cerknem veljalo nenapisano pravilo, da deklice hodijo v čipkarsko šolo. Kot pridna deklica sem obiskovala čipkarsko šolo, še preden sem hodila v osnovno šolo, čeprav se potem ne morem pohvaliti z ne vem kako dolgim vztrajanjem. Za sabo imam pet let čipkarske šole, torej nekaj osnovnega znanja in občutek, koliko truda je potrebno, da nastane lepa čipka.

Foto: Diateka Mestnega muzeja Idrija.

Kot mentorica dijakom Gimnazije "Jurija Vege" Idrija sodelujete pri raziskavah v okviru gibanja Znanost mladini. Kaj si obetate od teh raziskovalnih nalog?

Preden bi odgovorila na to vprašanje, bi povedala, zakaj se mi zdi pomembno sodelovati. Sprva sem delala z osnovnošolci, zdaj delam z gimnazijci oziroma s srednješolci. Sama vidim v tem nadaljevanje prejšnjega dela. Gre za to, da želim tem mladim ljudem na konkreten, izkustven način privzgojiti pozitiven odnos do kulturne dediščine, ki jo imamo, ki je za kraj vrednota in ki daje kraju ime.

Zakaj prav idrijska čipka? O idrijski čipki se je v preteklosti mnogo govorilo, malo pa pisalo. Na področju čipkarstva ostaja odprtih kup vprašanj: eno je čipkarstvo in drugo so čipke. Niti na enem niti na drugem področju nimamo neklih temeljnih del. Največ je v tem pogledu naredila dr. Marija Makarovič s katalogom *Klekljana čipka*, ki je izšel leta 1970, vendar se v njem izogiba pojmu idrijska čipka. Jaz ta pojem zagovarjam. Pomanjkljivost našega ukvarjanja s čipko pa je v tem, da nimamo raziskanih samih čipk; ne poznamo tehnolo-

gije čipk, ki jih imamo, in če nimamo osnovnih podatkov, jih ne moremo primerjati z drugimi čipkami. Potem res ni upravičeno govoriti o idrijski, bruseljski ali paški čipki. Razlike so v načinu izdelave, v tehnologiji. Trdim, da je te stvari mogoče ugotoviti na zelo tehničen način, s primerjavo točno določenih podatkov, s pomočjo računalnika. Z mladimi gimnazijci, ki se zanimajo za to, smo se pač tega lotili. Pri tem moram reči, da mi je sodelovanje ponudila prof. Lada Bizjak z idrijske gimnazije, ki tam poučuje nemški jezik. Znana je bila kot mentorica raziskovalnih skupin, vendar kot germanistka v gibanju Znanost mladini ni imela več prostora, zato sva poiskali možnost za sodelovanje v okviru etnologije. Vsaka naša naloga je napisana v slovenskem in nemškem jeziku. To utemeljujemo na ta način, da Idrija postaja vedno bolj turističen kraj, da so čipke izredno zanimive za turiste, tako za vsakdanje kot za tiste, ki v Idrijo prihajajo prav zaradi klekljanja in zaradi idrijske čipke. Tem lahko s pomočjo tega vedenja, tega znanja in teh zapisov nekaj ponudimo.

Čipk ne bi bilo brez rudnika živega srebra. Na kakšne reakcije ste naleteli pri rudarjih, ko ste se spustili v jamo, da bi na kraju samem zbrali podatke za monografijo Idrijski rudnik?

Monografija *Idrijski rudnik* res vsebuje moje besedilo, vendar to besedilo ni ne vem kako velik doprinos k raziskovanju idrijskega rudnika. Bistvo monografije so izredno povedne fotografije, ki jih pač dopolnjuje moje besedilo. V tem pogledu se mi zdi bolj pomemben moj članek, ki je bil objavljen v Idrijskih obzorjih z naslovom *V temini rovov*. Za pripravo tega članka sem se res velikokrat spustila v jamo, se pogovarjala z ljudmi, ki sem jih tam srečala, in s starimi rudarji, ki ne delajo več v rudniku. Kakšen je bil sprejem med rudarji? Končno sem vendarle ženska in ženske niso običajen obiskovalec v jami. Prav gotovo so si me skušali privoščiti s takimi in drugačnimi rudarskimi dovtipi in šalami. Poskušala sem biti ena izmed njih, se enakovredno pogovarjati z njihovim besednim zakladom oziroma žargonom, kar pa je včasih težko, ker ga ne obvladaš. Kljub temu mislim, da so me zelo hitro sprejeli in so bili odlični pripovedovalci. Članka nikakor ne bi mogla napisati tako, kot sem ga, če ne bi bila v jami in se ne bi z njimi zblížala.

Od jeseni 1995 ste direktorica Mestnega muzeja Idrija, ki upravlja in skrbi za številne kulturne in naravne spomenike v idrijsko-cerkljanski regiji, a ima zaposlene le tri stalne kustose. Kako zmorete vse delo?

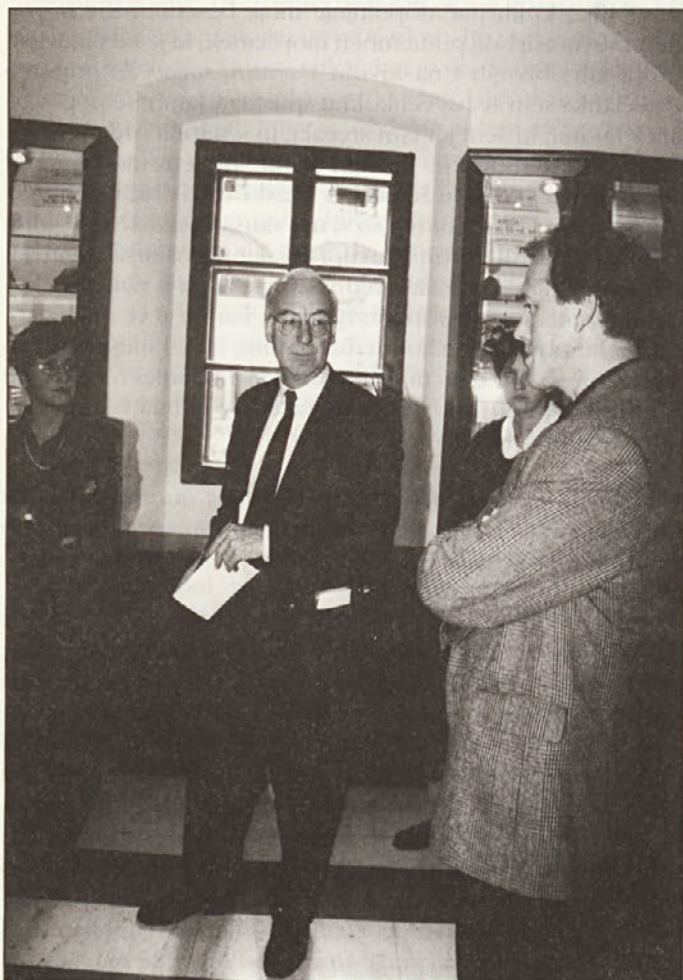
Ja, to je - ne bom rekla problem - to je dejstvo, ki mnogokrat ni razveseljujoče, kajti imamo premalo ljudi, premalo strokovnih ljudi, zato se poslužujemo tudi zunanjih sodelavcev. V tem pogledu smo najšibkejši na področju tehniške dediščine in pri tem delu nam pomagajo tako strokovnjaki iz Idrije kot strokovnjaki zunaj nje, iz Ljubljane, ki te stvari poznajo. Pri vsem skupaj je zelo pomembno, da imamo vsi veliko dobre volje. Delo v Mestnem muzeju Idrija ni samo služba, je tudi način življenja. Kajti če ne bi tega dela opravljali tako, potem ne bi bilo mogoče, da bi ustanova s tremi kustosi že trinajsto leto organizirala *Muzejske večere*, se pravi ciklus predavanj, ki obsega sedem do devet predavanj na sezono, in da bi imeli celo poletje na dvorišču *Grajske večere*. Poleg tega imamo v naših prostorih kup predstavitev raznih knjig, ki so zanimive za nas ali pa so delo ljudi iz našega prostora. Že več kot štirideset let izdajamo *Idrijske razgledne* - revijo, ki še zmeraj ne honorira ne člankov in ne delavcev oziroma

članov uredniškega odbora. Ne nazadnje pa je naš muzej odprt 365 dni na leto in naše objekte obišče okrog 60.000 obiskovalcev. In tudi njim je namenjena naša skrb. Čeprav se srečujemo z mnogimi problemi, delamo z veliko dobre volje in to rojeva rezultate.

Tretji član komisije za izbor Evropskega muzeja leta 1997, g. Wim van der Weiden med ogledom MMI.

Foto: Marjan Kurtanjek, oktober 1996.
Iz fototeke MMI.

Posebna spodbuda je najbrž tudi uvrstitev Mestnega muzeja Idrija v ožji izbor za nagrado Evropski muzej leta 1997. Kaj pomeni vam osebno?

Meni osebno nominacija pomeni nagrado za v muzej vloženo delo v minulih letih. Nominacija je tudi priznanje vsem delavcem v muzeju v več kot štiridesetih letih njegovega delovanja. Hkrati pa nominacija pomeni tudi obvezo za nadaljevanje tako zastavljenega dela.

Kdaj in zakaj ste se pravzaprav odločili za kandidaturo?

O primernosti našega muzeja, da kandidira za to nagrado, smo razmišljali vsaj eno leto, saj smo z odprtjem razstave *Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrije* aprila 1995 tudi formalno izpolnjevali predpisane pogoje za prijavo. Spodbudne besede kolegov muzealcev ob zborovanju Slovenskega muzejskega društva v Idriji oktobra 1995 pa so nas v tem le še opogumile. Seveda pa smo se morali odločiti sami. S tem se vendarle izpostaviš...

Večja publiciteta doma in v tujini prinaša s seboj večji obisk in večjo odgovornost. Kakšna bo muzejska "politika" v prihodnje?

No, izpostaviti se pomeni biti pripravljen sprejemati kritiko, zagovarjati svoja stališča in delovati po zastavljenih smernicah naprej. Sporočilnost Mestnega muzeja Idrija ob kandidiranju za evropski muzej leta je na eni strani posredovanj politične zgodovine rudnika in mesta širokemu krogu obiskovalcev ter skrb za pestro, raznovrstno kulturno dediščino na ozemlju idrijsko-cerkljanske regije, na drugi strani pa delovanje muzeja v svojem okolju na najširši kulturni ravni - organiziranje prireditev, predavanj, predstavitev knjig, izdajanje lastnih publikacij itd. S tem nameravamo nadaljevati.

Se bo vaše življenje s tem kaj spremenilo? Vam bo ostalo še kaj prostega časa?

Kolikor dela si človek naloži, toliko naj bi ga tudi opravil, čeprav mu to zmeraj ne uspe - sama imam še tisto zelo slabo izkušnjo, o kateri sem govorila na začetku in je ne bi rada ponavljala v svojem življenju. Prostega časa imam zelo malo oziroma si ga moram vzeti. Svoj čas terja družina, imam deset let starega sina, ki zahteva tudi mamo. Prosti čas preživljamo največkrat skupaj v naravi. Rada berem. Čisto naskrivaj pa včasih tudi malo poklekljam.

Z Ivano Leskovec sem se 5. 3. 1997 pogovarjala Mirjam Gnezda. Intervju je bil avtoriziran 19. 3. 1997.